

УДК 336.71:65.012.12

НЕСТЕРЕНКО Н.В., доц.

ФАТЮХА В.В., к.е.н.

м. Запоріжжя

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ЇХ ФУНКЦІОНУВАННЯ В УКРАЇНІ

***Анотація.** Досліджено концептуальні основи визначення фінансової стійкості комерційного банку та з'ясовано методичні аспекти оцінювання фінансової стійкості банку; проаналізовано фінансову стійкість комерційних банків України на даному етапі; запропоновано напрями підвищення фінансової стійкості комерційних банків в умовах кризи.*

***Ключові слова:** аналіз, активи, банк, капітал, кредити, ліквідність, оцінка стійкості, прибутковність, фінансова стійкість*

***Аннотация.** Рассмотрены концептуальные основы понятия финансовая устойчивость коммерческого банка и определены методические аспекты проведения ее оценки; проанализирована финансовая устойчивость коммерческих банков Украины на данном этапе; предложены пути повышения финансовой устойчивости коммерческих банков в условиях кризиса.*

***Ключевые слова:** анализ, активы, банк, капитал, кредиты, ликвидность, оценка устойчивости, прибыльность, финансовая устойчивость*

***Abstract.** The article describes the basis of the concept of financial stability of commercial banks and identified methodological aspects of its assessment; It analyzes the financial stability of commercial banks in Ukraine at this period; offered ways of improving the financial stability of commercial banks in a crisis.*

***Key words:** analysis, assets, bank, capital, credit, liquidity, evaluation of stability, profitability, financial stability.*

Постановка проблеми. Криза, у якій опинилася банківська система України і яку наразі переживає, є найглибшою за часи існування незалежної України. За останні два роки понад 60 банків оголошено неплатоспроможними, серед яких не тільки малі, а й системні банки. Значна кількість банків, які зараз функціонують в Україні, несуть збитки та відчувають великі труднощі у підтриманні своєї фінансової стійкості. Втрата фінансової стійкості безпосередньо загрожує банкрутством окремим комерційним банкам і може призвести до колапсу усієї банківської системи України. Тому питання щодо вдосконалення механізму забезпечення фінансової стійкості комерційних банків саме в сучасних кризових умовах їх функціонування в Україні є не лише актуальним, а вкрай необхідним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань щодо аналізу, оцінки та шляхів забезпечення фінансової стійкості банків значну увагу приділяли такі зарубіжні науковці, як П. Роуз, Дж. Сінкі, Ю.С. Масленченков та інші, а також вітчизняні вчені, а саме В.В. Вітлінський, О.Д. Заруба, Н.М. Шелудько, В.П. Пантелеєв, С.П. Халява, О.П. Тимошенко, А.Ю. Юданов, І.В. Ларіонова, І.М. Васькович, М.Н. Крейніна, Н.М. Шелудько, Є.В. Склеповий та інші. Але існує гостра необхідність у розробці нових підходів до вдосконалення механізму забезпечення фінансової стійкості комерційних банків, які б враховували саме проблеми сьогодення України. Адже фінансова криза в Україні безпрецедентна і її неможливо подолати, використовуючи старі методи та "ре-

цепти", які були застосовані у попередні рази, наприклад у розпал кризи 2008 року. Необхідні нові інструменти й новий погляд на вирішення цієї проблеми.

Мета статті. Основною метою даної статті є проведення аналізу фінансової стійкості комерційних банків України на сучасному етапі та розробка рекомендацій щодо вдосконалення механізму забезпечення їх фінансової стійкості в кризових умовах функціонування. Вищеозначена мета зумовила постановку та вирішення наступних завдань:

- визначити методичні основи механізму управління фінансовою стійкістю комерційних банків;
- проаналізувати фінансову стійкість комерційних банків України на сучасному етапі;
- запропонувати напрями підвищення фінансової стійкості комерційних банків в умовах кризи.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи категорію "фінансова стійкість банку" ми визначили велику кількість розбіжностей у її трактуванні, та ще більшу невизначеність у методиках її оцінюванні та методах управління нею. Існує два наукові підходи до визначення фінансової стійкості банку. Перший акцентує увагу на фінансовій стійкості банківської системи загалом. Інший розглядає безпосередньо забезпечення фінансової стійкості окремих банків. У своїх подальших дослідженнях ми будемо дотримуватися другого підходу, адже вважаємо за доцільне першочергове зміцнення фінансової стійкості саме окремих

банків, а стійкість кожної окремої банківської установи забезпечує ефективне та стабільне функціонування всієї банківської системи України. Отже "фінансова стійкість комерційного банку" це фундаментальна якісна характеристика його фінансового стану. Вона визначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків, і забезпечує можливість витримати непередбачені втрати і зберегти стан ефективного функціонування.

Для визначення фінансової стійкості комерційного банку необхідно проаналізувати його стан за такими напрямками: розрахувати рівень капіталізації, проаналізувати якість активів, якість зобов'язань, рівень платоспроможності та ліквідності, рівень прибутковості, якість управління капіталом, активами, зобов'язаннями, платоспроможністю, ліквідністю та прибутковістю, рівень чутливості банку до ризиків та якість управління ними. На відміну від підходів, що зосереджують увагу на кількісному вираженні фінансової стійкості у вигляді відповідних фінансових показників, ми пропонуємо якісно оцінювати діяльність банку з позицій усіх напрямків формування його активів і пасивів, адже фінансова стійкість банку не може характеризуватися лише набором певних показників (ліквідність, прибутковість, якість активів та ін.), а вимагає комплексного методичного підходу.

Існуючі підходи до оцінки фінансової стійкості банку базуються на використанні таких основних методів: інтегральний, коефіцієнтний, рейтинговий і експертний. Який із них використовувати, залежить від суб'єктів, що проводять аналіз. Їх можна класифікувати, і в залежності від цієї класифікації, визначити, які саме методи та показники доцільно використовувати у тому чи іншому випадку.

Наприклад на макрорівні використовується статистика індикаторів фінансової стійкості, яка є новим напрямом економічної статистики, що враховує сукупний вплив різних факторів на стійкість фінансових установ. Індикатори фінансової стійкості депозитних корпорацій (банків) містять інформацію щодо достатності капіталу, якості активів, прибутку та рентабельності, ліквідності, чутливості до ринкового ризику. Ці індикатори фінансової стійкості розраховуються і поширюються для використання в макропруденційному аналізі. Такий аналіз містить оцінку та контроль за сильними сторонами та вразливими місцями фінансових систем з метою підвищення фінансової стійкості, зокрема зниження імовірності краху фінансової системи. Національний банк України складає та поширює 12 основних та 14 рекомендованих індикаторів фінансової стійкості депозитних корпорацій. Серед яких такі: співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів; співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу; співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових

кредитів; норма прибутку на активи; норма прибутку на капітал; співвідношення процентної маржі до валового доходу; співвідношення ліквідних активів до сукупних активів; співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань; співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу та інші.

Національний банк України зацікавлений у дотриманні законодавства і нормативних актів НБУ; виконанні обов'язкових нормативів банку; достатності капіталу банку; обмеженні зобов'язань банку; ліквідності балансу; максимальному розміру кредитних ризиків; здійсненні заходів щодо запобігання банкрутства банків. Отже НБУ аналізує усі індикатори фінансової стійкості.

Засновники банку зацікавлені у здатності банківського менеджменту забезпечувати стабільний розвиток банку, у зростанні прибутку, інвестиційної привабливості бізнесу; зацікавлені у гарантованій виплаті дивідендів; виконанні стратегії банку; ефективності організації грошових потоків. Тому головним критерієм для засновників виступають показники прибутковості.

Аудиторські компанії враховують повноту, достовірність і точність відображення в обліку і звітності витрат, доходів (збитків) і фінансових результатів діяльності банку; визначають дотримання законодавства і нормативних документів, які регулюють правила ведення обліку і складання звітності, методології оцінки активів і пасивів. Отже вони аналізують насамперед капітальну базу, ліквідність, прибутковість, якість активів.

Державна податкова служба перевіряє правильність виконання податкових зобов'язань перед бюджетом, і зацікавлена у прибутковості банку. Адже чим більший прибуток, тим більше відрахування до бюджету.

Клієнтів банків цікавлять структура балансу; аудиторські висновки; динаміка зростання активів і пасивів; вплив банківських ризиків; умови проведення депозитної політики; кредитний процес; рівень процентних ставок; тривалість роботи на ринку позикового капіталу, валютному ринку і ринку цінних паперів; розвиток сучасних банківських технологій і використання нових банківських продуктів; маркетинг; рівень, якість і швидкість обслуговування клієнтів; величина банку і наявність у нього філій; місце розташування; імідж банку. Цей інтерес може бути реалізований у тому числі у дослідженні показників капітальної бази, ліквідності, прибутковості, якості активів.

Рейтингові агентства проводять ранжування банків за обсягом і динамікою власного капіталу, активів, пасивів і прибутку; розраховують інтегральні коефіцієнти надійності; класифікують банки за ступенем кредитоспроможності. Таким чином вони орієнтовані на розрахунок основних показників діяльності банку із розрахунком інтегрального показника.

І наразі у оцінюванні та забезпечуванні фінансової стійкості зацікавлені самі банки (внутрішня оцінка).

Вони досліджують достатність капіталу; ефективність системи внутрішнього контролю; якість і узгодженість активу і пасиву балансу за термінами і сумами; ліквідність і платоспроможність банку; прибутковість; ефективність окремих напрямів роботи банку; конкурентоспроможність банківських продуктів; здатність швидко реагувати на зростання потреб клієнтів.

Забезпечення фінансової стійкості банку досягається завдяки налагодженій системі управління фінансовою стійкістю. Безпосереднє управління здійснюється на мікрорівні топ-менеджерами банку, та опосередковано – Національним Банком України шляхом встановлення обов'язкових до виконання нормативів.

Механізм управління фінансовою стійкістю комерційних банків – це сукупність методів та інструментів управління, що суб'єкти управління застосовують і спрямовують на забезпечення фінансової стійкості комерційних банків [4]. Даний механізм є цілісною системою взаємопов'язаних елементів, що відображають відповідні заходи банківського менедж-

менту з управління фінансовою стійкістю банків. З метою чіткого розподілу методів управління та функціональних обов'язків суб'єктів управління фінансовою стійкістю у механізмі необхідно виділити відповідні блоки й елементи. Кожний блок даного механізму складається з певних елементів, які, в свою чергу, йому підпорядковані та визначають зміст того чи іншого блоку. На рис. 1 зображено механізм фінансовою стійкістю комерційного банку [5].

Отже досягти фінансової стійкості можна лише за умови злагодженого функціонування цього механізму. Суб'єктами управління на макрорівні є органи банківського регулювання, на мікрорівні керівництво банку. В процесі управління кожен на своїй ланці використовує такі методи як планування, аналіз, зовнішня (внутрішня) оцінка, зовнішнє (внутрішнє) регулювання та контроль. З боку державних органів банківського регулювання використовуються економічні та адміністративні інструменти управління. З боку керівництва банку використовують інструменти, що безпосередньо впливають на рівень капіталізації, якість активів, якість зобов'язань, рівень прибутковості, рівень ліквідності й платоспроможності, рівень чутливості банку до ризиків і якість управління ними. Необхідно також враховувати дію зовнішніх та внутрішніх факторів. Вплив внутрішніх факторів безпосередньо можна прогнозувати, та нівелювати у тому випадку, коли вони мають негативну дію. Вплив зовнішніх чинників змінити не можна, але його необхідно оцінювати та враховувати у діяльності банку, та за потреби адаптуватися до нових умов функціонування. Отже ми бачимо, що фінансова стійкість охоплює майже всі складові, які характеризують фінансовий стан банку.

Пропонуємо для використання на мікрорівні економічні показники, що згруповані у наступні чотири групи. Першу групу показників фінансової стійкості банків утворюють показники, які характеризують їх забезпеченість власним капіталом і незалежність у залученні вільних коштів грошового ринку. У другу групу об'єднані показники оцінки ділової активності, які дозволяють проаналізувати її рівень через взаємозв'язок оцінки ресурсного потенціалу банків та його використання як в цілому в активах, так і в окремих вкладеннях у кредитний портфель, в інвестиції і матеріально-технічне забезпечення. У третю гру-

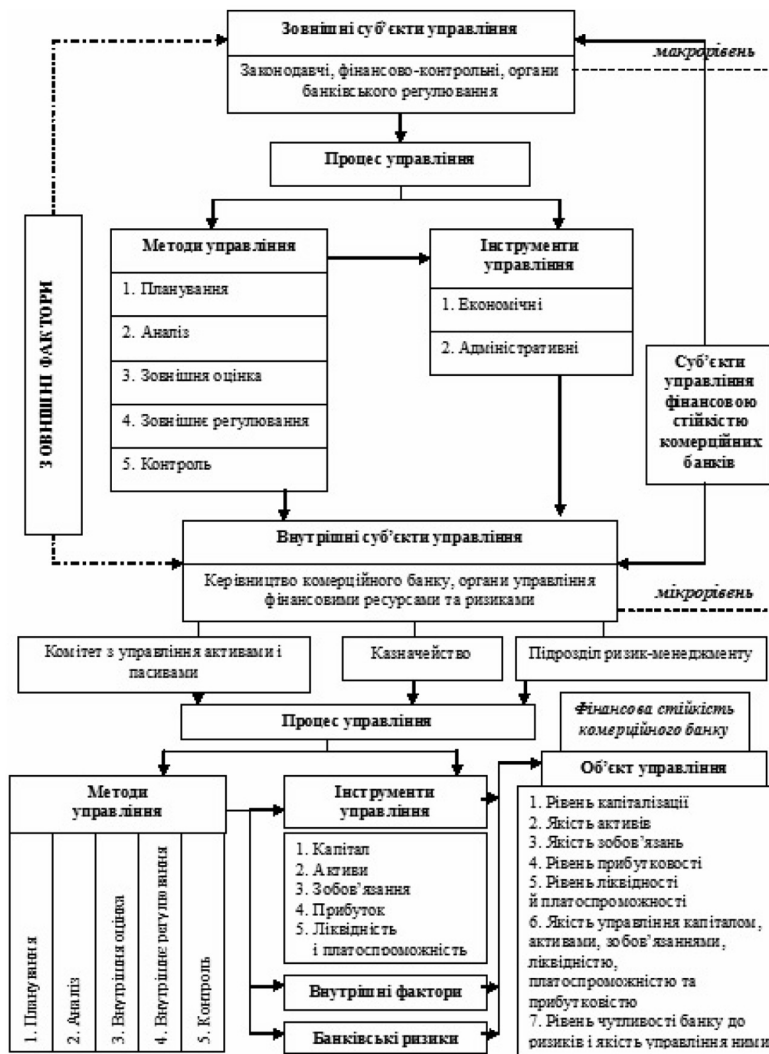

Рис. 1. Механізм управління фінансовою стійкістю комерційного банку

пу входять показники, призначені для оцінки ліквідності банків, щодо їх здатності перетворювати активи в готівку для погашення зобов'язань перед кредиторами, інвесторами, акціонерами та клієнтами за їх поточними, депозитними і вкладними рахунками. У четвертій групі об'єднані показники, що застосовуються для оцінки ефективності управління банками. Основним чинником тут виступає прибутковість [5].

Проаналізуємо фінансову стійкість комерційних банків України на даному етапі.

На рис. 2 зображено кількісні зміни в банківській системі України. На рисунку бачимо, що починаючи з початку 2008 р. по 2014 р. кількість банківських установ незначно коливалася у межах 175-180 банків. Із них близько 50 банків це установи із іноземним капіталом. За 2014-2015 р.р. відбулося різке зменшення кількості банків. Станом на 01.01.2016 р. залишилося близько 120 банків, із них 40 банків із іноземним капіталом. Таким чином загальний обсяг банківських установ скоротився більше ніж на 60 одиниць. Для порівняння: за період 1998-2013 років (15 років) з ринку було виведено 34 неплатоспроможних банку і вкладники отримали від Фонду гарантування вкладів фізосіб 5,8 млрд. грн..

А за 2014-2015 роки вже виведено 63 банку та виплачено вкладникам 54 млрд. грн. Банківська система України втратила 230 млрд. грн. або 9% ВВП України [7].

На рис. 3 зображено динаміку регулятивного капіталу банків та фінансових результатів. На рисунку ми бачимо чітку тенденцію до зниження регулятивного капіталу банків, якраз внаслідок того, що вони мають від'ємний фінансовий результат, який й покривають за рахунок власного капіталу. Таким чином можна констатувати, що наразі банківська діяльність в Україні глибоко збиткова. Необхідно зазначити, що за аналізований період, деякі банки таки збільшили свій регулятивний капітал, але це відбулося внаслідок вливання додаткових коштів власниками банків, з метою запобігання банкрутства фінансових установ.

У табл. 1 подано значення економічних нормативів, які встановлено НБУ, для комерційних банків [6].

Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (його рівень повинен бути не менше 10 %) протягом вищезазначеного періоду зменшувався. Ще станом на 01.01.2014 р. він становив 18,26%; у 2015 р – 15,6%; а станом на початок 2016 р – 12,31%. Як бачимо, достатність капіталу знижується і це є досить несприятливим показником.

Норматив миттєвої ліквідності встановлюється з метою контролю за спроможністю банку забезпечити своєчасне виконання своїх грошових зобов'язань за

рахунок високоліквідних активів (коштів у касі та на кореспондентських рахунках), його рівень повинен бути не менше 20 %. Станом на 01.01.2014 р. цей норматив становив 56,99%; станом на 01.01.2015 р. – 57,13%, а станом на 01.10.2015 р. – 78,73%. Динаміка цього показника є позитивною та знаходиться у межах достатнього рівня.

Норматив поточної ліквідності встановлюється для визначення збалансованості термінів і сум ліквідних активів та зобов'язань банку, нормативне значення повинно бути не менше 40 %. Протягом останніх трьох років цей норматив становив відповідно 80,86%; 79,91%; 79,98%, тобто не дивлячись на те, що динаміка нормативу має негативну тенденцію, він залишається у межах допустимого рівня.

Норматив короткострокової ліквідності визначається як співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань, його рівень має бути не менше 60 %. Аналіз нормативу короткострокової ліквідності показує, що станом на початок 2014 р. його рівень становить 89,11%, на початок 2015 р. – 86,14%, на початок 2016 р. – 92,87%, тобто всі показники ліквідності залишаються в межах норми.

Норматив великих кредитних ризиків за останні три роки зріс майже вдвічі із 172,05 на початок 2014 р. до 364,14 у 2016 р. Це свідчить про підвищення ризикованості кредитної діяльності та погіршення якості сукупного кредитного портфеля.

Норматив загальної суми інвестування встановлюється для обмеження ризику, пов'язаного з операціями вкладання (прямого чи опосередкованого)

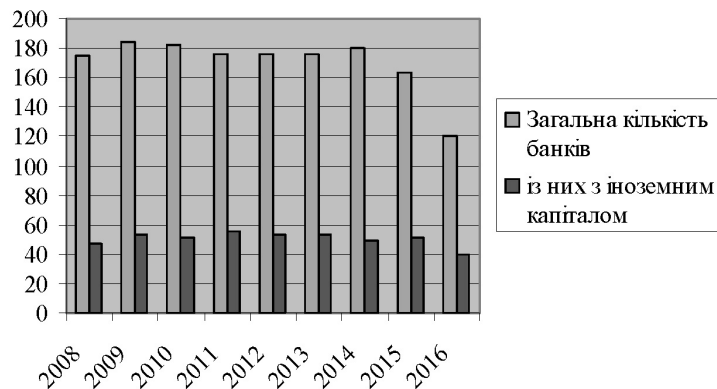

Рис.2. Динаміка кількісних змін в банківській системі України

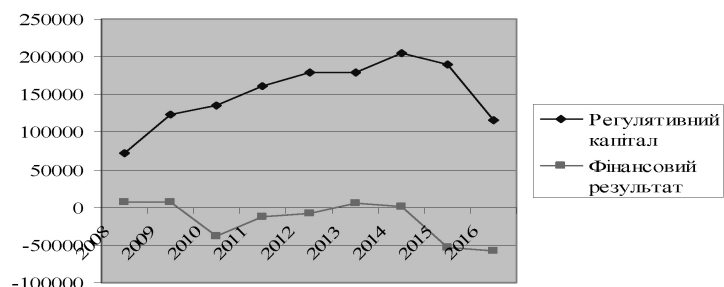

Рис. 3. Динаміка сукупного регулятивного капіталу та фінансових результатів комерційних банків України

Таблиця 1.

Значення економічних нормативів по системі банків України за 2008-2016 роки (на початок року)

Норматив	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Регулятивний капітал (млн. грн.) Н-1	72264704	123065598	135802128	160896945	178454	178908,9	204 975,9	188948,9	129816,9
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %) Н-2	13,92	14,01	18,08	20,83	18,9	18,6	18,26	15,60	12,31
Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %) Н-4	53,60	62,38	64,45	58,80	58,48	69,26	56,99	57,13	78,73
Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %) Н-5	75,31	75,16	72,90	77,33	70,53	79,09	80,86	79,91	79,98
Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %) Н-6	39,93	32,99	35,88	91,19	94,73	90,28	89,11	86,14	92,87
Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %) Н-7	22,56	23,04	21,56	21,04	20,76	22,10	22,33	22,01	22,78
Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу) Н-8	171,06	187,36	169,21	161,20	164,46	172,91	172,05	250,04	364,14
Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %) Н-12	9,05	5,52	3,12	3,35	3,24	3,48	3,15	2,97	1,1

коштів банку до статутних капіталів будь-яких юридичних осіб, що може призвести до втрати капіталу банку. Цей норматив характеризує використання капіталу банку для придбання акцій (паїв/часток) будь-якої юридичної особи і є непрямим показником активності інвестиційної діяльності банків. У 2008 р. цей показник мав значення 9% (при нормі не більше 60%), а у 2016 р впав до 1,1%. Це свідчить про припинення інвестиційної діяльності банку. Все це у сукупності із погіршенням якості кредитного портфеля й призводить до зниження рентабельності. Адже основний дохід банкам приносить кредитно-інвестиційна діяльність.

Показник рентабельності активів станом на 01.01.2014 р. становив 0,12%; станом на 01.01.2015 р. він має від'ємне значення та дорівнює - 4,07%; станом на 01.01.2016 р. рентабельність активів також має від'ємне значення та негативну тенденцію до зниження - 8,58%.

Таким чином можна зробити висновки про неефективну діяльність комерційних банків. Банки зазнають збитків, внаслідок чого скорочується капітал банків і триває тенденція до погіршення їх фінансової стійкості та ефективності діяльності. Загалом банкам вдається підтримувати ліквідність на належному рівні за рахунок того, що в структурі активів переважають активи в первинні та вторинні резерви - вони є ліквідними, але не прибутковими. Обсяг прибуткових кредитних та інвестиційних операцій суттєво знизився і це проблеми

не окремих банків, а загалом вітчизняної банківської системи. Криза є системною, і подолати її неможливо без втручання державних механізмів стабілізації.

Регулятор вживає заходів як у сфері подолання кризових явищ, так і у сфері нагляду та контролю за банками. Наприклад з метою покращення механізмів регулювання та нагляду за банками НБУ визначив нові критерії для окремих груп банків на 2016 рік. Про це йдеться в рішенні Комітету регулювання та нагляду від 31 грудня 2015 року №657. Відтепер банки будуть поділятися на такі групи: банки з державною часткою (в яких держава володіє часткою понад 75%); банки іноземних банківських груп (банки, власниками контрольних пакетів акцій в яких є іноземні банківські установи); група I (банки, частка активів яких більше 0,5% активів банківської системи); група II (банки, частка активів яких менше 0,5% активів банківської системи). Наразі до групи банків із державною часткою належить 7 банків (Ощадбанк, Укресімбанк, Укргазбанк, Родовід банк, Розрахунковий центр, Держзембанк, УБРР). Серед банків іноземних банківських груп виділяються Промінвестбанк, Райффайзен Банк Аваль, Сбербанк Росії, Укрсоцбанк (Юнікредитбанк) та інші. Враховуючи також й ці нововведення, аналітиками, на базі офіційної статистики українських банків, наданої НБУ, було складено рейтинг найнадійніших банків України 2015-2016 року. Під надійністю

банку приймалась здатність фінансового інституту пручатися несприятливим факторам. Це поняття характеризує комерційний банк як грошово-кредитний інститут, здатний ефективно реалізовувати доручені йому функції, виконувати свою економічну роль та всі зобов'язання перед акціонерами і клієнтами. Однак зауважимо, що надійність і ймовірність дефолту – поняття різні. Банк, що має високий рівень надійності, може зіткнутися з найсильнішим впливом негативних і малопередбачуваних факторів, які здатні привести до його банкрутства, у той час як банк із задовільним рейтингом продовжить працювати, оскільки в результаті збігу обставин уникне негативного впливу таких факторів. Також необхідно враховувати політичні ризики. Надійність банку є складовою фінансової стійкості, яка у свою чергу свідчить про наявність певних умов для ефективного використання ресурсів протягом тривалого періоду.

Отже при складанні рейтингу найбільш надійних комерційних банків, що функціонують в Україні, враховувалася здатність банку без затримки повернути депозити, якщо у нього з'являться фінансові проблеми або проблеми з погашення кредитів і зростанні заборгованості клієнтів, а також рівень підтримки акціонерів і держави. Важливу роль відігравав фактор власника з погляду поповнення капіталу і ліквідних ресурсів, що є основою стійкості в стресових умовах. Жоден банк, який належить державі або міжнародним фінансовим холдингам, не був визнаний неплатоспроможним. Отже у ТОП-15 станом на січень 2016 р. увійшли “Ощадбанк” (державою гарантується 100% вкладів), Укрексімбанк (державний), Креді Агріколь Банк (Credit Agricole, Франція), Укриббанк (BNP Paribas Group, Франція), Райффайзен банк Аваль (Raiffeisen Bank, Австрія), Сітібанк Україна ((Citigroup, США), ІНГ Банк Україна (ING Group, Нідерланди), Кредобанк (PKO Bank Polska, Польща), ПрокредитБанк (ProCredit Bank, Германия), Правексбанк (Intesa Sanpaolo, Італія), Укрсоцбанк – Юнікредитбанк (ABN Holdings, Люксембург), Укргазбанк (державний), ПУМБ (СКМ Фінанс), ОТП Банк (OTP Bank, Венгрія), ПриватБанк (Група приват). Банки, що увійшли до рейтингу надійних є системними банками за версією НБУ. Основними критеріями системної важливості є загальний розмір активів, зобов'язань юридичних і фізичних осіб, системні взаємозв'язки в банківській системі (обсяг міжбанківського кредитування) і обсяг кредитування найважливіших секторів економіки.

Висновки та пропозиції. Отже наразі банківська система України знаходиться в кризовому стані. Подолання кризи можливе лише за умов стабілізації економіки в цілому. Банкам вдається втримувати свою ліквідність лише через те, що вони розміщують свої активи у первинні та вторинні резерви (готівку, кошти на поточних рахунках у НБУ), тому що не ризикують вкладати їх у високодохідні активи. Ті ж банки, що не зменшують обсягів кредитування, поступаються

якістю кредитного портфеля. Незадовільна якість кредитного портфеля автоматично підвищує ризик та веде до формування додаткових резервів під кредитну заборгованість, а саме це у більшості банків і є причиною їх збитків. Інвестиційна діяльність майже всіх банків заморожена. Маємо ситуацію коли з одного боку не зростають обсяги депозитів після потужного їх відтоку, тобто банки не мають залучених коштів. З іншого боку й розмішувати ці кошти у високодохідні активи ризиковано, тому що кредитування економіки в таких умовах проблематично. В умовах падіння обсягів виробництва, товарообороту, капітальних вкладень, погіршення фінансово-господарського стану, суб'єкти господарювання не можуть собі дозволити обслуговування кредитів. Альтернативою залишається кредитування споживчих потреб фізичних осіб, але й попит на споживчі кредити впав через зменшення реальних доходів на душу населення. Маємо замкнуте коло. Таким чином “одужання” банківської системи можливе лише за умов виходу економіки із кризи та відновлення росту ВВП.

На мікрорівні, враховуючи, що забезпечення фінансової стійкості банківських установ в значній мірі залежить від досконалості методів управління ризиками та їх відповідності сучасному глобальному середовищу, банкам необхідно постійно вдосконалювати моніторинг системи банківських ризиків; відстежувати найбільш значущі ендегенні та екзогенні фактори, які виводять банки з рівноваги; вимірювати їх вплив на фінансову стабільність, з метою виявлення найбільш небезпечних з них та розробляти комплекс дій для мінімізації їх впливу. Наразі банкам залишається вести обережну зважену політику, як у сфері управління пасивами, так і у сфері розміщення фінансових ресурсів у активи. Банкам необхідно переорієнтуватися та пропонувати клієнтам альтернативні послуги та збільшувати рівень не відсоткових доходів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О.І. Фінансові кризи: передумови, наслідки і шляхи запобігання: монографія / Барановський О.І. – К.: КНТУ, 2009. – 754 с.
2. Ключко Л. А. Моделювання фінансової стійкості комерційного банку на підставі кількісного аналізу та прогнозування тенденцій основних показників його діяльності / Л. А. Ключко // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 5. – С. 55–56.
3. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / Коваленко В.В. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – 228 с.
4. Кочетков В. М. Методологічні аспекти визначення фінансової стійкості комерційного банку / В. М. Кочетков // Стратегія економічного розвитку України: наук. зб. – Вип. 4. – К.: КНЕУ, 2010. – С. 293–300.
5. Михайлюк Р. В. Основні критерії оцінювання фінансової стійкості комерційного банку / Р. В. Михайлюк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. Т. 17. – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 224–232
6. <http://www.bank.gov.ua/>
7. <http://forinsurer.com/rating-banks/>